Dames en heren leden van de partijraad.
Dames en heren genodigden.
Loest ik tijdens de vorige partijraad eind november '77 u een uitgebreid verslag doen over het langdurig verloop van de kabinetsfornatie, thans funktioneert vijf maanden het kabinet van Agt. Nadat alle pogingen om met de PvdA en D'66 tot overeenstemming te komen waren stukgelopen op de meerderheidsstrategie van de PvdA is dit kabinet tot stand gekomen. Het gepaste trots wil ik hiervan melding maken. Het is een kabinet met een Christen-Democraat aan het hoofd nl.
Dries van Agt.
Alle stormen van kritiek ten spijt, moeten wij constateren dat dit kabinet onze steun verdient. Ik wil verder zwijgen over de kabinetsformatie. Er is reeds veel over gepubliceerd en nog meer gekritiseerd. Wij wensen dit kabinet, ons kabinet, alle steun en sterkte toe. Intussen heeft oppositieleider Den Uyl een hoogst merkwaardige aanval ingezet op het CDA. In het P.v.d.A.-orgaan "Roos in de Vuist“ van 10 april jl. roept hij de partij op de periode van oppositie te benutten om haar raacht in de duizend en één organisaties, waar macht gevormd wordt, uit te breiden. E.e.a. aan de hand van een boeiend onderzoek naar de huidige maatschappelijke macht van het Nederlands socialisme. We worden hier geconfronteerd met een nieuw soort meerderheidsstrategie. De afgelopen kabinetsfornatie heeft de socialistische leider kennelijk nog niet veel geleerd. In feite meent hij dat de christen-democraten een te grote macht hebben, doordat zij in zoveel maatschappelijke organisaties bestuurlijke invloed hebben. De verklaring voor deze socialistische onderbezetting
de hand. Het heeft te maken met hun voortdurende kritiek op het particulier initiatief en de neiging al het goeds slechts van da overheid te kunnen verwachten. De socialistische beweging heeft zich nooit geheel kunnen ontworstelen aan de oorspronkelijke neiging tot een bv. stevig wantrouwen in het burgerlijke en kerkelijk initiatief terzake van maatschappelijke noden. Vele duizenden christendemocraten hebben zich juist op deze terreinen vele jaren zeer verdienstelijk gemaakt door hun vrije tijd hiervoor beschikbaar te stellen.
Ik denk aan schoolbesturen, liefdadigheidsorganisaties, ziekenhuizen, kruisverenigingen e.d, Den Uyl, doch ook Van Kemenade maken daarom ook een fout om de afwezigheid van de socialisten uit het maatschappelijk initiatief te verklaren uit het feit dat er teveel liberalen en christen-democraten aanwezig zijn. Immers voor handhaving en inrichting van de verzorgingsmaatschappij door particulier initiatief hadden de socialisten geen enkele interesse, ja dikwijls alleen maar afkeer of grote minachting. Den Uyl vergeet nl. nog een belangrijk feit te vermelden nl. dat hoewel de besturen in het maatschappelijk middenveld veelal overwegend bezet zijn door niet-socialisten, belangwekkender is de sterk gestegen en nog steeds toenemende macht van professionals in dit veld. Het welzijn, groeisector bij uitstek, is duidelijk een socialistische aangelegenheid geworden. Eet advies van Den Uyl aan zijn partij in "Roos in de Vuist" wordt door Jan Joost Lindner in de Volkskrant dd.
22 april jl. terecht veroordeeld als een hernieuwd streven naar herzuiling. Het hele pleidooi van Den Uyl komt in feite neer op een hernieuwde formulering van de meerderheidsstrategie.
Thans moeten de maatschappelijke organisaties eraan geloven,, als Den Uyl zijn zin. Ik denk echter dat hier sprake is van overschatting van de politiek. In de eerste plaats bestaat er geen totale en gesloten interpretatie van het maatschappelijk gebeuren en zo die al zou bestaan, dan past deze niet in de democratische politieke cultuur die van nature nogal veranderlijk is. Voorts overschat De Uyl het daadwerkelijk vermogen van de politiek om de maatschappij tot in alle uithoeken te beïnvloeden. Als we vanuit de partijpolitieke richting de maatschappelijke organisaties willen beïnvloeden, dan worden de partijen mede verantwoordelijk voor

zaken die in feite buiten hun terrein liggen.
Toch heeft de gedachte van Den Uyl ons op oen bepaald spoor gezet. Willen wij werkelijk greep krijgen op deze samenleving dan zullen wij ons moeten bezinnen op het feit van de toenemende macht van de proffesionals in het veld van maatschappelijke krachten. Immers deze structureren thans een maatschappij waarin kennis en wetenschap ook over mens en maatschappij een strategische rol speelt. Tijdens de afgelopen maanden heeft de fractie in de Tweede Kamer het niet gemakkelijk gehad. Dat desondanks een groeiende eenheid te constateren valt mogen wij duidelijk als een winstpunt aanmerken. Hiertoe wil ik mijn dank uitspreken aan het adres van Wim Aantjes maar daarbij dient nadrukkelijk ook de eerste vice-voorzitter van de fractie worden genoemd nl. Ruud Lubbers.
Het is in belangrijke mate aan hun werklust en ijver te danken dat de eenheid van de fractie zich voortdurend beter gaat manifesteren. Hierbij wil ik raede wijzen op het grote belang van een goed contact tussen fractieleiding en eigen bewindslieden. Bij deze laatste categorie wil ik uiteraard ook onzestaatssecretarissen betrekken. Gaarne wil ik uitdrukking geven van mijn waardering voor het vele en moeizame werk dat binnen de fractie wordt verricht. Immers om in zo korte tijd en in een moeilijke periode, waarin alles duidelijk wees in een richting die uiteindelijk niet werd ingeslagen, moest er een eenheid worden gesmeed tussen drie afzonderlijke delen met hun eigen historie en achterban. Het is thans zeker nog te vroeg een totale balans op te maken, doch wij mogen met optimisme de toekomst tegemoet gaan.
Dank dus aan de voormannen en alle die binnen dit fractieverband werken. Ik zou zeker tekort schieten als ik onze Eerste“Kamerfractie . onvermeld zou laten. Mij past het enige bescheidenheid te betrachten in het uitdelen van complimenten aan dit gezelschap. Mag ik volstaan, mijn verheugenis uit te spreken over de voortreffelijke verhouding en samenwerking die in onze Senaatsfractie bestaat.

De voor het CDA. zo n gunstige uitslag van de Statenverkiezingen vraagt een nadere bezinning. Allereerst moet mij van het hart dat de nationalisatie van deze Statenverkiezingen m.i. te betreuren valt. Immers als men werkelijk decentralisatie van bestuur voorstaat dan dient men ook daadwerkelijk inhoud te geven aan het provinciaal en lokaal bestuur. Dat provinciaal bestuur kan evenwel die inhoud niet krijgen als men het daarbij behorend provinciale politieke systeem niet laat leven.
Dit laatste wordt belommerd als op momenten waarop provinciale vertegenwoordigers gekozen moeten worden in feite het provinciale element terzijde wordt geschoven en het kabinetsbeleid vrijwel tot inzet wordt gemaakt. Helaas is dezelfde tendens ook thans waarneembaar bij de Raadsverkiezingen op 31 mei a.s. Een enkel commentaar op de cijfers. Ten eerste kan worden geconstateerd, dat de verstedelijkingsgraad weinig betekenis op de uitslag heeft gehad, en dat het nauwelijks van invloed was op het stemgedrag of men op het platteland of in de stad woonde. Het is voorts van belang, dat de grootste groei van het CDA afkomstig, is uit de grote stéden. Het is bekend, dat onze positie in dit gebied de laatste jaren aanmerkelijk was verzwakt. Niet onvermeld mag blijven dat de stemmentellingen hebben uitgewezen dat het aantal katholieken dat op het CDA heeft gestemd 55% bedraagt. Het lijkt er dus op, dat de KVP stemmen binnen het CDA thans groter zijn geweest dan ooit. Een negatief punt vormt in de uitslag van de Statenverkiezingen de rol die de jongeren spelen binnen het CDA. De verkiezingsuitslag heeft duidelijk gemaakt dat wij ten dien aanzien onder het gemiddelde uitkomen. Ik denk daarbij in het bijzonder aan de categorie van 18-24 jaar. Ook in de categorie 25-34 jaar zitten we onder het Nederlands gemiddelde.
Positief is het dat van degene die in 1977 nog niet mochten stemmen thans 26% de stem op het CDA hebben uitgebracht. Ik heb hiervoor reeds uw aandacht gevraagd in "Politiek Nieuws", maar wil ook hierin alle duidelijkheid stellen, dat wij de jongeren meer kansen dienen te geven binnen onze partijgeledingen en in politieke organen. Het is betreurenswaardig te zien hoe weinig jonge mensen op verkiesbare plaatsen staan voor Staten en Gemeenteraden.
De Statenverkiezingen hebben ook laten zien dat er een grote mate van trouw van onze CDA kiezers bestaat. Van allen die in 1977 op het CDA stemden, stemden ook nu 91% weer op het CDA. Men mag dus stellen, dat men zich in het CDA herkent. Het is daarom van groot belang dat wij ons moeten blijven inzetten het CDA zo duidelijk mogelijk te profileren.
Helaas kunnen we dit bij de Gemeenteraadsverkiezingen niet optimaal doen omdat op verschillende plaatsen nog met eigen lijsten wordt gewerkt. Men is daar bewust niet met de naam CDA uitgekomen. Hoewel ik enerzijds hiervoor begrip probeer op te brengen acht ik deze ontwikkeling anderzijds teleurstellend. In ieder geval roep ik iedereen op in de komende vier jaar na de Gemeenteraadsverkiezingen zoveel mogelijk te streven naar een CDA-lijst ter plaatse. Het CDA heeft haar boodschap ook daar te vervullen. Europese verkiezingen.
Volgend jaar zullen voor het eerst Europese verkiezingen plaatsvinden. Rond 250 miljoen mensen uit de negen lidstaten zullen worden opgeroepen een nieuw; Europees Parlement te kiezen.
Voor Nederland is hiervoor inmiddels de datum vastgesteld nl. 7 juni 1979. Naar verwacht mag worden zullen de drie partijen op korte termijn overeenstemming bereiken over het z.g. technisch lijstvoorstel, dat vervolgens in de onderscheiden partijbesturen aan de orde zal voorden gesteld. De kandidaatstelling zal in oktober/november a.s. door het partijbestuur moeten worden verzorgd. In zijn vergadering van 20 februari j.l. heeft het partijbestuur zich uitvoerig gebogen over het program van de Europese Volkspartij. Dit program weerspiegelt de pluriformiteit van de ChristenDemocraten in Europa.
De definitieve tekst zoals die thans voorligt is het meest haalbare geweest.
Het Nederlandse aandeel in de voorbereiding vond deels plaats
in de Equipe E.V.P./E.U.C.D. deels middels een werkgroep. De bijna 20 amendementen die de Nederlandse équipe op het oorspronkelijk ontwerp heid ingediend zijn bijna allen gehonoreerd. Duidelijk is dat het program van de Europese Volkspartij een compromis inhoudt. Er zijn evenwel duidelijke pluspunten te noemen. Het Christendemocratisch element is in christelijke en personalistische termen vertaald. Ook is nadrukkelijker het subsidiariteits principe naar voren gebracht. Was het vrijheids ideaal in het eerste concept te individueel geformuleerd, thans is dit door ons toedoen om gebogen naar de solidariteits gedachte. Het economisch aspect is in het programma van de E.V.F. niet voorop gezet. Als Nederlandse ChristenDemocraten kunnen wij zeggen dat het program van do Europese Volkspartij onze instemming kan wegdragen. Het is vastgesteld te Dublin op 2 en 3 mei j.1. Europese partijvorming Thans zou ik enige aandacht willen schenken aan de partijvorming op Europees niveau. Op 24 april j.1. werd n.1. te Salzburg opgericht de Europese Democratische Unie (E.D.U.1) een nieuwe loot aan de Europese samenwerkingsverbanden. Het doel van de initiatiefnemers is het samenbundelen van christendemocratische, conservatieve en gematigde centrumpartijen. Van belang is te vermelden dat twee partners uit de Europese Volkspartij tot deze Europese Democratische Unie zijn toegetreden n.l. de Duitse C.D.U. resp. C.S.U. De Nederlandse équipe van de E.V.F. waarin onze drie partijen zijn vertegenwoordigd heeft inmiddels duidelijk afstand genomen van de oprichting van deze Europese Democratische Unie die op 23 april j.1. te Salsburg plaatsvond. De Nederlandse ChristenDemocraten hebben met overtuiging gekozen voor de oprichting van een eigen Europese ChristenDemocratische partij met eigen statuten, en een eigen politiek beleidsprogramma! Waarmee zij voor de kiezers gaan verschijnen in verband met de

komende Europese verkiezingen Wij zijn van mening, dat het leggen van politieke verbanden, naar welke andere politieke stroming in Europa dan ook, het eigen gezicht van de ChristenDemocratische Volkspartij zal schaden. Wij wensen bovendien niet mee te doen het toekomstig Europa op te delen in twee bipolarisersnde machtsblokken n.1. anti socialisten en socialisten. Het is onze taak binnen do Europese Volkspartij te blijven pleiten voor, en te werken aan een democratisch Europa da berust op pluriforme politieke samenwerking en aan politieke beleidsvorming op basis van Christelijke uitgangspunten. Het besluit van onze Duitse collega's dient naar mijn menin niet alleen ernstig te worden betreurd doch ook teworden afgekeurd. Wij hebben op 3 mei tijdens een vergadering van het politiek bureau van de E.V.P. hierover geen enkele onduidelijkheid laten bestaan. De discussie hierover zal op 5 juni te Berlijn worden voortgezet. Ontwikkeling van het CDA. Door het aannemen van de nota "Het CDA en zijn organisatie" en vooral door het aanvaarden van de z.g. tijdstabel m.b.t. de verschillende tijdstippen waarop de fusie langzamerhand tot een hoogtepunt zou moeten komen, hebben het CDA en de daarin verbonden partijen zich verplicht tot een uiteindelijke fusie in 1980. Ik twijfel er niet aan dat ook de partijraad van de ARP en de algemene ledenvergadering van de CEU met overgrote meerderheid deze nota vandaag zullen aan. Ook thans zou ik nog eens willen zeggen dat wij het ongeduld van de basis begrijpen, dat het sneller zou moeten gaan. De discussie van hedenmiddag heeft dit overduidelijk aangetoond evenals de discussie die plaats vond recent in het partijbestuur. Desondanks moeten wij zeggen dat een aantal zaken die zich thans in het afgelopen jaar hebben voorgedaan en vooral het aantal beslissingen dat reeds genomen is, het fusieproces

alleen maar zullen versnellen.
Wij dienen respect en oog te hebben voor de procedures en de daarmee samenhangende tijds factor die onze zusterpartijen menen nodig te hebben.
Hoopgevend is dat talrijke commissies of met hun werkzaamheden gereed zijn, of een flink eind gevorderd.
Al deze tekenen wijzen erop dat het CDA er zal komen. Met de uitslag van de Statenverkiezingen in de rug, met de Gemeenteraadsverkiezingen in het vooruitzicht, waarin zovele CDA-verbanden deelnemen, met het groeiend aantal rechtstreekse leden, maar ook met een groeiend aantal leden bij onze KVP mogen we zeggen, dat het CDA in 1980 werkelijk een feit kan zijn. De hoop on de verwachting dat uiteindelijk ook één op het evangelie geïnspireerde partij zijn plaats zal innemen in het politiek leven van Nederland is niet ver meer.
Dit gegeven zal verstrekkende gevolgen hebben, ook voor de samenleving van nederland in zijn totaliteit. Het is een hoopgevend teken, en als dit tot stand zal komen, dan zal dit te danken zijn aan de werkzaamheid van velen in het land en in het bijzonder aan hen die hun partijen trouw zijn gebleven. Dank u.

Naar het zich laat aanzien zal binnenkort de commissie die een onderzoek instelt naar de koopsompolis-affaire met haar rapport gereed komen. Hoeveel een officieel eindoordeel thans -helaas- dus nog niet mogelijk is, zijn de ons thans bekende feiten voldoende om te konstateren dat door onverantwoordelijke en lichtvaardige publiciteit, de integriteit van onze toenmalige staatssecretaris van financiën. Martin van Rooijen, en van Christen Democratische kamerleden ten onrechte is aangetast. Wij zijn van oordeel dat al degenen die ten onrechte beschadigd zijn, er recht op hebben om in hun integriteit te worden hersteld.